



НОВИ САД - На данашњи дан 1875. године, после напада хајдука под вођством Пере Тунгуза на турски караван у Бишини, избио је Невесињски устанак, највећи против турског царства у Босни и Херцеговини. Устанак се брзо ширио и после месец дана букнуо је и у Босанској крајини. У неколико бојева устаници су однели победе, највећу на Муратовици, где су Турци новембра 1875. изгубили 1.325 људи. Устанак је заинтересовао Европу за стање у земљама под турском влашћу. Србија је у лето 1876. објавила рат Турској у који се 1877. укључила Русија. Рат је завршен за Србе неправедним Санстефанским миром, ревидираним на Берлинском конгресу 1878. у корист Србије.

Данас је уторак, 9. јул, 191. дан 2024. До краја године има 175 дана.

1441 - Умро је фламански сликар Јан ван Ајк, један од највећих европских сликара 15. века, зачетник ренесансног реалистичког сликарства у северној Европи, творац фламанске сликарске школе. Међу првима је почео да слика уљаним бојама и спајао је готичко наслеђе и дух ренесансе, уз врхунско мајсторство у сликању детаља. Прославио се осликовањем олтара у катедрали у Гану и израдио је низ изузетних портрета, исказавши ретко умеће.

1519 - Шпански освајач Ернан Кортес искрцао се на обалу Мексичког залива, где је основао град Вера Круз и започео освајање Мексика, које је окончао 1521. уништењем царства Астека.

1762 - Абдицирао је руски цар немачког порекла Петар III Фјодорович Романов, који је владао само неколико месеци. Дворском преврату претходило је незадовољство лабилним Петром III, које је кулминирало срамним окончањем седмогодишњег рата с Прусском, кад је пруски утицај постао пресудан у руској унутрашњој и спољној политици. Завереници су придобили царску гарду, Сенат и Свети синод Руске православне цркве и присилили цара на абдикацију, потом га ухапсили и отровали на основу наредбе његове

супруге Катарине II Алексејевне, познате као Катарина Велика.

1810 - Француски цар Наполеон I анектирао је Холандију после абдикације са престола те земље његовог брата Луја Наполеона.

1816 - Конгрес у Тукуману објавио је независност Уједињених провинција Рио де ла Плате (садашња Аргентина) од Шпаније.

1877 - У Вимблдону је почео први тениски турнир.

1879 - Рођен је италијански композитор Оторино Респиги, ђак Николаја Римског-Корсакова, који је стварао дела раскошних оркестарских боја, углавном у импресионистичком маниру. Дела: "Грегоријански концерт" за виолину и оркестар, симфонијске поеме "Римске пиније", "Римске фонтане", "Римски празници", опере.

1913 - Победом српске војске над бугарским трупима завршена је Брегалничка битка, што је било одлучујуће за победу Србије у Другом балканском рату против Бугарске. Као последицу ове победе Краљевина Србија је ослободила и припојила Јужну Србију (отприлике данашња Македонија) као и Стару Србију (отприлике данашње Косово и Метохија).

1916 - Рођен је енглески државник Едвард Хит, вођа Конзервативне партије од 1965. до 1975. Као премијер Велике Британије од 1970. до 1974, увео је земљу у Европску економску заједницу (садашња Европска унија).

1922 - Америчанац Џони Вајсмилер препливао је 100 метара за 58,6 секунди, поставши први човек којем је требало мање од минута да преплива ту деоницу.

1925 - Рођен је Борислав Бора Станковић, српски кошаркаш, дугогодишњи генерални секретар Међународне кошаркашке федерације (FIBA) а потом њен почасни секретар.

Један је од оснивача кошаркашког клуба Црвена звезда, репрезентативац Југославије, и човек који је постигао први кош у историји светских првенстава. За репрезентацију Југославије играо је на Светском првенству у Буенос Ајресу. Генерални секретар FIBA био је од 1976. до 2002. године. Био је припадник кошаркашке Куће славних и члан Међународног олимпијског комитета (МОК). Године 1995. "измислио" је квалификације за Европско првенство у Атини и тиме омогућио репрезентацији тадашње СР Југославије да се после санкција врати на велику сцену и освоји историјско злато.

1932 - Умро је амерички проналазач Кинг Кемп Џилет проналазач ножића за бријање, код нас познатог као "жилет", према француској верзији његовог презимена.

1943 - Британска Осма и америчка Седма армија почеле су у Другом светском рату десант на Сицилију, први успешан напад западних савезника на европском тлу. Сицилија је ослобођена половином августа 1943. што је убрзало слом фашистичког режима Бенита Мусолинија. Успешно искрцавање на Сицилију помогла је сицилијанска Мафија, чиме су поједини шефови мафије у САД купили повољнији третман или чак слободу.

1944 - Председник избегличке владе Краљевине Југославије Иван Шубашић упознао је светску јавност преко Радио Лондона са споразумом који је склопио с маршалом Јосипом Брозом Титом.

1960 - Совјетски лидер Никита Хрушчов упозорио је САД да не интервенишу против Кубе, јер ће у том случају совјетске снаге подржати сувереност те карипске земље.

1963 - Потписан је споразум о формирању Федерације Малезије, у чији састав су ушли Малаја (више различитих султаната са територије Малаје), Сингапур и Северни Борнео (Сабах и Саравак). Две године доцније Сингапур је иступио из Малезије.

1989 - Умро је српски историограф Федор Никић. Универзитетску каријеру почео је у Београду под окриљем Слободана Јовановића, а наставио у Суботици на Правном факултету. Бавио се уставним правом, мањинским питањима, црквеном историјом. Написао је више дела, укључујући "Локална управа Србије у 19. и 20. веку". оснивач је Музеја фрушкогорских манастира, а велика средства завештао је важним националним институцијама.

1993 - Британски научници идентификовали су кости руског цара Николаја II и чланова његове породице, које су бољшевици, на основу наредбе Лењина, убили и потом искасапили 1918. у Јекатеринбургу (у совјетско време Свердловск).

2001 - Чилеански суд пресудио је да бивши лидер војне хунте у Чилеу Аугусто Пиноче, није ментално способан да пред судом одговара за злочине, укључујући масовна убиства политичких противника.

2006 - Најмање 127 особа је погинуло у несрећи авиона Ербас А-310 руске компаније "Сибир" који је летео из Москве у сибирски град Иркутск а преживела су 72 путника. Несрећа се догодила приликом слетања на аеродром у Иркутску, 5.200 километара источно од Москве, када је авион слетео с писте и ударио у зграду поред аеродрома.

2007 - Умрла је Гордана Јевтовић Минов, првак Београдске опере. Остварила је преко 40 оперских улога, попут Розине у Росинијевом "Севиљском берберину" (103 наступа), Виолета у "Травијати" (97 пута). Упамћена је и по великом броју улога у операма домаћих аутора као што су Коњовићева "Коштана", Рајичићева "Симонида", Ваудина "Јежева кућица".

2011 - Проглашена је независност Јужног Судана. Новопроглашена држава постала је 193. чланица Уједињених нација. Проглашење суверености Јужног Судана уследило је након више од пет деценија сукоба наглашено муслиманског севера и делимично хришћанског југа, у којем је погинуло, како се процењује, око два милиона људи. На референдуму, који је предвиђен мировним споразумом из 2005. а који је одржан јануара 2011. огромном већином изгласано је осамостаљење Јужног Судана.

2016 - Преминула је Донка Шпичек, новинар и дугогодишња уредница у ТВ Београд. Идејни је творац манифестације "Радост Европе". Била је уредница редакције за децу и младе у Телевизији Београд у време када се у њеној продукцији снимљене серије "Лаку ноћ децо", "Сиви дом", "Заборављени" и оперативни директор Позоришта "Бошко Буха".

2017 - У Истанбулу је окончан тзв. Марш правде, започет 15. јуна у Анкари, масовни

протест против репресије и серије хапшења због стварне или наводне подршке покушају пуча 15. на 16. јул 2016. године. Под слоганом "Правда", без икаквих партијских ознака, опозициони лидер Киличдароглу одлучио се на марш након што је посланик Енис Бербероглу, бивши новинар, осуђен на 25 година затвора на основу оптужби за одавање поверљивих информација једном листу.

2018 - Председник Еритреје Исаја Афверки и премијер Етиопије Абиј Ахмед потписали су заједничку декларацију мира и пријатељства, чиме су успостављени званични дипломатски односи две земље. Овом декларацијом и формално је окончано ратно стање две суседне државе, које је трајао од 1998. до 2000. године, када је потписано примирје у Алжиру, али су спорадични сукоби избијали све до 2016. Еритреја, раније италијанска колонија, била је саставни део Етиопије до маја 1993, када је постала суверена држава.

2021 - Организација за борбу против сиромаштва Оксфам, чије је средиште у Најробију, Кенија, саопштила је да сваког минута у свету 11 особа умре од глади. По Оксфаму, 155 милиона људи у свету суочава се са неизвесношћу када је реч о храни, односно око 20 милиона више него прошле године, при чему су две трећине суочене с глађу због војних сукоба.

2022 - У Коломбу, Шри Ланка, демонстранти су упали у Председничку палату, друга административна здања и у резиденцију председника владе. Протести који су се Шри Ланци протегли на вишемесечни период, последица су привредног краха који је земља доживела. Упадима у централна државна резиденцијална здања претходило је сазнање да је земља банкротирала, што је обелодањено током преговора са представницима Међународног монетарног фонда (ММФ) три дана раније. Криза у тој острвској држави довела је до несташице основних животних потрепштина, хране, горива, лекова.

(Танјуг)